

Sygn. akt III U 1263/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny – Okręgowy w Tarnobrzegu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Anna Moskal

Protokolant: st. sekr. sądowy Stefania Wrzyszczyk

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2016 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy **W. Ż.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek **W. Ż.**

od **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

z dnia 6 października 2015r. nr (...)

o d d a l a o d w o ł a n i e . -

Sygn. akt III U 1263/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6.10.2015r. znak: ENMS/20/035097542 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpoznaniu wniosku W. Ż. z dnia 17.08.2015r., odmówił mu prawa do emerytury w obniżonym wieku. Jako podstawę prawną wskazał ustawę z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015r. poz.748) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Uzasadniając wyjaśnił, że zgodnie z art. 184 ustawy prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31.12.1948 r., jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek 60 lat i posiada co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych w tym 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze,
- nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego, albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca na dzień 1.01.1999r. nie udowodnił co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Nie uznano za pracę w warunkach szczególnych zatrudnienia od 4.06.1969r. do 26.10.1970r. na podstawie przedłożonego świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych, ponieważ wykazany charakter zatrudnienia był niezgodny z rozporządzeniem Rady Ministrów z 7.02.1983r.

Przyjęto za udowodniony na dzień 1.01.1999r. ogólny staż pracy w wymiarze 29 lat 2 miesiące i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych w tym staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 10 lata i 28 dni.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Zaskarżonej decyzji zarzucił naruszenie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z § 4 Rozporządzenia, art. 80 kpa poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów, art. 7 i 77 § 1 kpa poprzez nie wyjaśnienie wszelkich okoliczności sprawy.

Uzasadniając podał, że zaskarżona decyzja pozostaje w sprzeczności z treścią przedłożonych w trakcie postępowania przed organem rentowym dokumentów, a mianowicie świadectw pracy i zaświadczeń, z których wprost wynika, że w spornym okresie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę wymienioną w pozycji 18 pkt 1 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia, tj. elektromonter urządzeń rozdzielczych i stacyjnych.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 14.12.2015r. organ rentowy podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania. Dodatkowo wskazał, że nie uwzględnił jako okresu pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia wykonywanego w (...) od 4.06.1969r. do 26.10.1970r. tj. 1 rok 4 miesiące i 26 dni na podstawie świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 23.11.2006r. Wyjaśnił, że w dokumencie tym zakład pracy określił taki charakter prac, który nie figuruje w załączniku do rozporządzenia RM z 7.02.1983r. Podniósł, że w wykazie A dziale II widnieją prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, a nie jak podał pracodawca prace w terenie przy montażu i remoncie linii i urządzeń elektroenergetycznych niskich i średnich napięć. Ponadto wskazał, że odwołujący się dołączył do odwołania kserokopie świadectw pracy potwierdzających przebieg całego okresu zatrudnienia, nie przedkładając przy tym żadnych nowych dowodów potwierdzających okres pracy w warunkach szczególnych, innych niż te, które organ rentowy już uwzględnił.

Decyzją z dnia 28.01.2016r. znak: ENMS/20/035097542 organ rentowy dodatkowo uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych zatrudnienie w (...) od 04.09.1969r. do 26.10.1970 – łącznie uwzględnił 11 lat 5 miesięcy i 21 dni pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawca W. Ż. urodził się (...) Na dzień 1.01.1999 r. udowodnił ogólny staż pracy w wymiarze 29 lat 2 miesiące i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych i jest to okoliczność niesporna. Niesporne jest również, że wykazał 11 lat 5 miesięcy i 21 dni stażu pracy w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w (...) od 04.09.1969r. do 26.10.1970r., w (...) od 10.02.1988r. do 31.07.1993r. na stanowisku elektromontera urządzeń rozdzielczych i stacyjnych, w (...) od 1.08.1993r. do 18.12.1995r., w Rejonie Eksploatacji Sieci Przesyłowej- R. od 19.12.1995r. do 2.12.1997r., a także w (...) od 3.12.1997r. do 31.12.1998r.

W okresie od 12.12.1977r. do 31.01.1988r. (poza pracą na budowie eksportowej od 20.09.1986r. do 14.10.1987r.) zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w K. jako elektromonter.

Jego praca polegała na wytyczaniu w terenie, na podstawie projektu, przebiegu linii i posadowieniu słupów elektrycznych, kopaniu dołów pod słupy, stawianiu słupów, naciąganiu przewodów, kopaniu rowów pod linie kablowe. Rozkładał także w rowach kable, przysypywał je piaskiem. Zajmował się także podłączeniami na budowach różnego rodzaju urządzeń i maszyn elektrycznych, naprawą tychże urządzeń i maszyn w razie awarii, wykonywaniem uziemienia. Czynności te wykonywał na budowach prowadzonych przez PB (...) – budowach bloków i budynków gospodarczych, głównie PGR. Wymienione prace miały na celu przygotowanie warunków do prowadzenia budowy.

Razem z wnioskodawcą w tym czasie pracował J. O., on również nie otrzymał za okres tego zatrudnienia świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

(dowód:

- akta rentowe wnioskodawcy: wniosek o emeryturę str.1, świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach k.27,29,53,

- zeznania świadków: J. M., A. K., J. O. – zapis nagrania z dnia 20.04.2016r.

- akta rentowe świadków,

- akta osobowe wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w PBRol w K. ,

- zeznania wnioskodawcy - zapis nagrania z dnia 20.04.2016r.)

Uprawnienie wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych należało rozpoznać pod kątem spełnienia przesłanek z art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.), zwanej dalej ustawą. Stanowi on, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. na dzień 1 stycznia 1999r.) osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Okres składkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy wynosi dla mężczyzny 25 lat. Odnosnie natomiast przepisów dotychczasowych, które regulowały prawo do nabycia świadczenia emerytalnego przez mężczyznę w wieku niższym niż 65 lat w związku z wykonywaniem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, te przepisy to przede wszystkim Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), zwane dalej Rozporządzeniem.

Zgodnie z § 3 i § 4 ust. 1 Rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeśli spełni łącznie następujące warunki:

- 1) **osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet 60 lat dla mężczyzn**
- 2) **ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.**

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§2pkt.1 Rozporządzenia....).

W przedmiotowej sprawie niesporne jest, że wnioskodawca w dniu 5.02.2011r. ukończył 60 rok życia, na dzień 1.01.1999r. wykazał ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz nie przystępował do OFE. Spór dotyczy natomiast kwestii czy rozwiązał stosunek pracy i czy co najmniej 15 lat przed 1 stycznia 1999r. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd uznał za wiarygodne przeprowadzone w sprawie dowody w postaci zeznań świadków, zeznań wnioskodawcy oraz zgromadzonych dokumentów, w tym angaży zalegających w jego aktach osobowych.

W. Ż. zeznał, że w szczególnych warunkach pracował w PBRol w K., które zajmowało się budownictwem rolniczym tj. budynków gospodarczych i bloków mieszkalnych dla pracowników. Początkowo zatrudniony był jako elektryk, a później jako brygadzysta. Wyjaśnił, że jego praca polegała na: kopaniu dołek pod słupy, stawianiu słupów, przykręcanie linii do słupów, stawianiu rozdzielni w różnych punktach budowy. Chodziło o wykonanie instalacji, którą budowa byłaby zasilana w prąd. W tym celu m.in. przeciągał kable do baraków, gdzie zamieszkiwali robotnicy, podciągał kable pod betoniarki i inne urządzenia i maszyny budowlane, wykonywał uziemienia, obsługiwał stacje piętnastkowe, które były wykonywane dla celów budowy. W sytuacji, gdy w jakimś urządzeniu zasilanym prądem elektrycznym coś wysiadło, to jechał i naprawiał. Cały czas wykonywał te same prace, przy czym na różnych budowach prowadzonych przez PBRol (zeznania wnioskodawcy-zapis nagrania).

W ocenie Sądu zeznania te zasługują na danie im wiary w zakresie, w jakim zostały potwierdzone innymi dowodami w tym zeznaniami świadków.

Razem z W. Ż. w PBRol w K. pracowali świadkowie: A. K., J. M. i J. O..

Świadek A. K. zeznał, że w latach 1969 - 1983 pracował w Przedsiębiorstwie (...) w P., które wykonywało usługi na rzecz PBRol w K., gdzie pracował odwołujący. Natomiast od 1983 do 1993 roku pracował w PBRol. W pierwszym z wymienionych okresów, gdy zajmował się stawianiem słupów - dźwigami widywał wnioskodawcę codziennie. Wnioskodawca również stawiał słupy betonowe i drewniane do podciągania prądu, przy czym świadek pracował na dźwigu a wnioskodawca jako elektryk. Wyjaśnił, że odwołujący wykopywał dołek pod słupa, obsypywał słupa w dołku, a następnie wchodził na słupolazach na słup i zakładał linki, którymi później płynął prąd. Świadek zeznał, że nie wiedział co odwołujący robił w tym czasie w ciągu całej dniówki robocze, bo nie widywał go przez cały czas (zeznania świadka-zapis nagrania).

Świadek J. M. był majstrem i kierownikiem. To on przyjmował wnioskodawcę do pracy. Zeznał, że przyjęty został na stanowisko elektryka i brygadzysty robót. Wyjaśnił, że na budowie linii wnioskodawca podobnie jak inni z jego brygady zajmował się wytyczeniem przebiegu przyszłych linii, słupów. W terenie wbijał kołki na przebiegu linii w miejscu posadowienia słupów, kopał dołki pod słupy, stawiał słupy. Słupy były stawiane ręcznie lub przy pomocy dźwigu. Jego obowiązkiem było wypionowanie słupa (ustawienie w pionie i linii), później rozciągnięcie przewodów i zamontowanie na słupach na konstrukcjach.

Świadek zeznał, że zajmował się także wytyczaniem w terenie przebiegu linii kablowych wg dokumentacji, wykopywał rowy, układał kabel. Rowy miały głębokość do 80 cm, a do przebiegu linii oświetleniowej 60 cm. W tych rowach rozkładał kable, przykrywał folią, a następnie przysypywał piaskiem czy ziemią. Gdy była już wybudowana linia, to zajmował się wykonywaniem podłączeń zasilenia do urządzeń na budowie. Podłączane były betoniarki i inne urządzenia budowlane np. giętarka, wyciągarka, prostarka do drutów, spawarki. Do wszystkich podciągał kable, które były podłączone do rozdzielni. Były to podłączenia stałe na czas budowy. Podłączał do tych urządzeń dodatkowe uziemienie, kable albo bednarki. Wnioskodawca zajmował się również konserwacją transformatorów i wszystkich innych urządzeń. Wymienione czynności wykonywał głównie na budowach PGR-ów, gdzie budowano budynki gospodarcze, szklarnie, ale pracował także przy budowach budynków mieszkalnych. W barakach na budowie wykonywał instalacje wewnętrzne, a czasem wykonywał także instalacje wewnątrz budynków. Jego praca polegała głównie na przygotowaniu budowy. Po jej zakończeniu odłączał maszyn od urządzeń budowlanych (zeznania świadka- zapis nagrania).

Świadek J. O. pracował z wnioskodawcą w jednej brygadzie. Zeznał, że odwołujący zatrudniony był jako elektryk i zajmował się kopaniem dołów pod słupy, ich stawianiem. Rozciągał linki na słupach, a później je naciągał. Wykonywał podłączenia do rozdzielni prądu, następnie rozciągał na budowie podłączenia do skrzynek, gdzie podpinane były betoniarki. Ponadto kopał doły pod uziemienia na 80 - 90 cm, kładł kable ziemne oraz wykonywał ręcznie wykopy pod te kable. Te czynności wykonywał przez cały czas na kolejnych budowach (zeznania świadka- zapis nagrania).

Zeznania wymienionych świadków Sąd uznał za wiarygodne. Byli oni współpracownikami wnioskodawcy w okresie jego zatrudnienia w (...), a tym samym mają najpełniejszą wiedzę na temat rodzaju pracy i zakresu jego czynności z tego okresu. Zeznania ich zaś są logiczne, wyczerpujące oraz korespondują z zeznaniami odwołującego się w tym zakresie. Jednakże nie wynika z nich, że odwołujący w spornym okresie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w warunkach szczególnych.

Rozporządzenie zawiera wykaz prac i stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Tym samym o tym czy praca wykonywana przez pracownika może być zaliczona do pracy w warunkach szczególnych decyduje fakt umieszczenia danego stanowiska pracy w tym wykazie. Nadto musi być to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Rozporządzenie w wykazie A dziale II uznaje za prace w szczególnych warunkach **wykonywane w „energetyce” prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.** (...) zaś, to gałąź przemysłu zajmująca się wytwarzaniem (przetwarzaniem) energii elektrycznej oraz cieplnej i dostarczaniem jej odbiorcom.

Tutejszy Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 16.06.2009r. sygn. akt I UK 24/09, zgodnie z którym nie jest uzasadnione zaliczanie do prac szkodliwych w "energetyce", w rozumieniu rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wszystkich prac związanych z montowaniem oraz eksploatacją wszelkich instalacji i urządzeń elektrycznych. Decydujące znaczenie ma zaś fakt czy pracownik wykonuje wymienione w R. prace w przedsiębiorstwie energetycznym

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że praca wnioskodawcy w spornym okresie zatrudnienia od 12.12.1977r. do 31.01.1988r. na stanowisku elektryk nie może być zaliczona do pracy w warunkach szczególnych, ponieważ tylko praca wykonywana w zakładach pracy zajmujących się wytwarzaniem i przesyłaniem energii może być zaliczona do prac w warunkach szczególnych, wymienionych w dziale (...). Tymczasem PBRol w K. zajmowało się budownictwem rolniczym tj. budynków gospodarczych i bloków mieszkalnych dla pracowników, nie było przedsiębiorstwem energetycznym. Poza wykonywaniem prac polegających na montażu urządzeń elektrycznych takich jak np. podstacje, linie napowietrzne, mające na celu zapewnienie dostarczenia za ich pośrednictwem energii elektrycznej na budowy, wykonywał także naprawy sprzętu na budowach, kopał rowy, wykonywał podłączenie urządzeń elektrycznych na budowach.

Pisze o tym sam wnioskodawca w piśmie z dnia 2.04.1985r. zalegającym w jego aktach osobowych. Podnosi w nim, że jego grupa elektryków wykonuje również prace związane z instalacjami elektrycznymi i mechanicznymi, naprawą sprzętu, maszyn i urządzeń na budowach.

Dodatkowo podnieść należy, że usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości w oddzielnych działach oraz przypisanie poszczególnych stanowisk pracy gałęziom gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla działu gospodarki (por. wyrok SN z dnia 16.06.2009r. I UK 20/09, z dnia 1.06.2010r. sygn. akt II UK 21/10, 19.05.2011r. sygn. akt III UK 174/10).

W ocenie Sądu, okres zatrudnienia wnioskodawcy w PBRol w latach 1977-1988 nie był okresem wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac zaliczonych w Rozporządzeniu do prac w warunkach szczególnych, a to oznacza, że nie udowodnił wykonywania takich prac PRZED 1999r. przez co najmniej 15 lat.

Skoro wnioskodawca nie wykazał, aby przez co najmniej 15 lat wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w warunkach szczególnych dającą uprawnienie do uzyskania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, to oznacza, że nie spełnia warunków do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku , a jego odwołanie jako nie mające uzasadnionych podstaw podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k